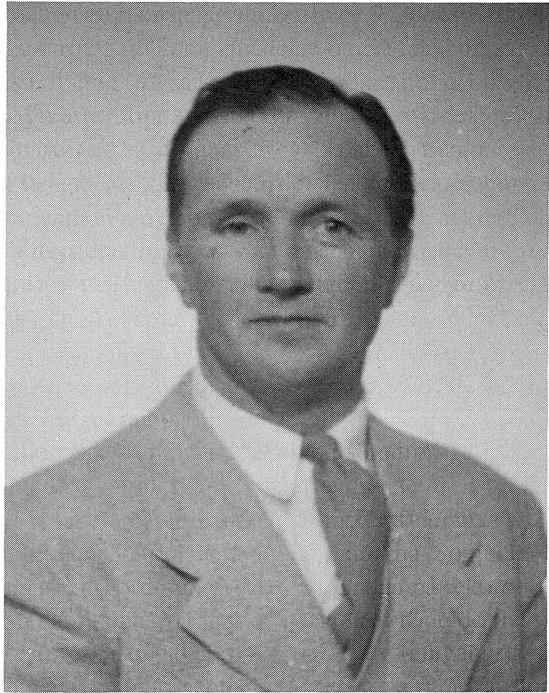

Vilse i solleröskogen

Sjutton år gammal var jag i december 1928 vid Säxen och högg timmer med min far och ytterligare några kamrater. På kvällen den 17 december var vi trötta men gladda oss åt att vi under morgondagen skulle hem till Ryssa och fira jul. Min far och de andra kamraterna åkte med hästarna hem. Jag och min fem år äldre kamrat Herman Broman sade: "Vi går över skogen hem och försöker skjuta mård". Det var höga priser på mårdsinn.

Vi startade från kovan på morgonen i första gryningen den 18:e december. Vi tänkte gå över Säxberget, Seli fåbodar, över Lindans fåbodar och så Gesunda, en sträcka på flera mil. Vi var unga och tänkte inte på hur korta dagarna var före jul. Vi gick och gick, klockan blev tre på eftermiddagen och det började mörkna. Vi såg knappt någonting. Till slut stannade vi vid en stor tall. Jag ställde bössan vid tallen för att vila en stund. Herman tände en tändsticka och såg på klockan som då blivit sex på kvällen. Herman frågade om jag var rädd. "Nej inte är jag det, vi är i alla fall två". Dåligt klädda som vi var, fick vi fortsätta att gå. Det var alldeles för kallt att stå stilla. Vi gick och gick. Till slut tyckte jag mig se spår efter några som gått där i skogen. Vi försökte följa dessa spår i hopp om att de ledde fram till någon skogskoja. Till sist kom vi fram till tallen som vi tidigare vilat vid. Herman ville inte tro på detta. Jag bad honom tända en tändsticka och lysa ner mot snön. Jodå - där fanns märket efter bössan som jag tidigare ställt ifrån mig då vi vilade förut. Det var alltså våra egna spår som vi följt. Herman tände ännu en tändsticka och lyste på klockan. Det visade sig att vi gått runt i en timmes tid i våra egna spår.

Vi tog så en annan riktning och kom så fram till en tät granskog. Vi beslöt oss

Erik Löf

för att krypa under en stor gran för att vila en stund. Herman somnade direkt. Jag började frysa så jag väckte Herman: ”Vi måste ge oss av Herman, annars fryser vi allt ihjäl här i natt”. Så fortsatte färden ut i den mörka decembernatten. Efter flera timmar kom vi fram till ett slätt parti i skogen. Vi bestämde oss för att gå i kanten av detta. Då fick vi i mörkret se något stort, en sten kanske, eller kunde det vara en kolarkoja? Vi gick fram och Herman lyste med en tändsticka. Det visade sig vara en gammal kolarkoja som delvis ruttnat ner. I alla fall kröp vi in där. Herman bestämde sig för att försöka göra upp en eld. Han hade en yxa med sig och lyckades hugga loss några flisor från britsen i kojan. Vi fick till slut fyr på elden vid stenvuren. Det började snart sprida sig en härlig värme. Herman begav sig ut för att se om det fanns mera att elda med. Just som Herman kommit ut, small det som ett bösskott och hela stenvuren rasade ner. Herman blev rädd och ropade: ”Sköt du dej Erik?” ”Nej, men muren har rasat ner för oss Herman”. Den hade varit kall och tålde inte värmen från elden. Jag sprang ut mellan rök

och sten. Då kom vi på att vi hade våra ryggsäckar och bössor kvar inne i kojans. Det var bara att rusa in igen efter sakerna.

Klockan hade nu hunnit bli tre på natten. Vi hade inget annat val än att gå vidare för att hålla värmen. När vi gick där i mörkret bestämde vi oss för att vi skulle gå upp på någon höjd så fort det blivit ljus för att försöka se var vi befann oss. Den nya dagen var helt grå och med dålig sikt. Det blev att gå vidare utan mat eller dryck. Inte ens en sockerbit hade vi haft förstånd att ta med oss från kojans. Det fick bli lite snö i munnen då och då. Vi hade inte en aning om var vi befann oss. Kompass hade vi ingen.

Under det att vi fortsatte att gå, började vi resonera om man ändå haft något att äta. Vi började fantisera om att få se någon älg eller åtminstone en fågel. Det riktigt vattnades i munnen vid tanken på att få en köttbit att steka vid en eld. Allt eftersom vi gick, dök det plötsligt upp färskt älgspår i den två decimeter djupa snön. Vi följde efter spåret som svängde förbi en dunge ungskog. Omedelbart framför mig låg där en älgdjur. Herman lyfte sitt gevär och sköt. Jag gjorde mig klar att skjuta men Herman sade: "Skjut inte Erik, tänkt på att någon kan höra oss". Ingen av oss tänkte i det läget på att det vore bra om någon hört oss. Vi tänkte bara att vi kunde ha åkt fast för tjuvskytte. När Herman sedan skulle gå fram och sticka älggen, reste den sig upp och sprang sin väg. Den var sårad och blödde. Vi följde blodspåret i snön och höll på med spårningen tills det blev mörkt och vi måste ge upp.

Nu var det kolmörkt igen. Vad skulle vi nu göra? Vi hade gått i två dagar och var inne på den andra natten i det fria. Snö var den enda förtäring vi fått sedan vi startade från kojans. Det var inget annat än att fortsätta gå vidare. Dessbättre var det inte mer än två decimeter snö att trampa i. Jag var den som fick gå först eftersom jag hade rätt bra mörkerseende. Vi gick nerför en ganska tvär backe då jag fick syn på något ljus framför mig. Det visade sig vara en skogstjärn. Herman ville gå rätt över den men jag sade: "Det tors vi inte göra, isen kanske inte håller vid land". När vi hade gått en stund sade Herman: "Stanna lite Erik så får jag se vad det här är för någonting". Han offrade ännu en tändsticka och lyste. Det visade sig vara en dammlucka. Herman ropade: "Men Erik, då vet jag var vi är - vi är ju vid Säljön. Här ska det finnas en väg nedanför". Herman var nu helt förhoppningsfull och mycket riktigt fanns vägen där. Vi gick efter denna väg en stund till dess att Herman stannade till: "Du Erik - det ska finnas en gammal stuga här i närheten". Även denna stuga lyckades vi så hitta.

Fönstret bröts loss på stugan och vi kröp in. Herman lyste med ytterligare en sticka, där fanns ved och eld gjordes upp och snart lyste en rejäl brasa som gav

värme. Herman öppnade ett gammalt skåp i hopp om att finna något ätbart. Vad han fann var några gamla smulor av tunnbröd blandat med råttlort. Trots detta stoppade han in handen och sopade upp smulorna med handen och in med det i munnen. Nöden hade ingen lag. Klockan hade då blivit tolv på natten så vi kröp ner i en gammal säng med halm i där vi somnade direkt. Jag vaknade av att det var ljus utanför. Rockarna åkte på och så gick vi vidare. ”Herman - nu går vi väl den gamla vägen” sade jag. ”Nej - nu går vi rakt fram till Gesundaberget” svarade han. Sträckan var då två mil att gå. Herman gick först hela den dagen. Det började åter skymma och Herman stannade till och såg bedrövat på mig: ”Erik - nu får vi nog stanna ute ännu en natt”. Jag sade då till Herman: ”Du - jag kan gå först ett tag”. Så blev det och jag gick i en annan riktning: ”Herman - du har gått åt höger hela tiden. Jag vet var Gesundaberget ligger så jag försöker gå rakt fram så mycket som möjligt”. Jag tog riktning framåt hela tiden vi gick. Till slut kom vi fram till ett motlut. Det var Nåtberget. ”Vi kan inte gå upp här” tyckte Herman. ”Jo du Herman, det kan vi. Jag vet var vi är nu”. Till sist var vi uppe på berget och sedan bar det av nedför. Det blev jämnare mark och vi kom fram till en väg. ”Det här är vägen mellan Gesunda och Ryssa” sade jag. ”Nej du” sade Herman ”inte går vägen så här inte. Men jag följer efter dig i alla fall”. Jag var nu säker: ”Vi är snart vid Knåkålassbock och sedan blir det Ryssabacken”. När vi så kom gående nedför backen fick vi se lyset från en gatlampan: ”Jo - det är Ryssa”. Vilken härlig känsla att skymta byn igen.

Herman gick hem till sig och jag fortsatte vidare mot hemmet. Jag knackade på dörren och klev in i farstun. En härlig doft slog emot mig. Det var mamma som höll på att baka pepparkakor. Pappa kom in i köket och undrade var i allsin dar vi hade hållit hus? Han hade nyss varit i Bromansgård och diskuterat om de skulle vara tvungna att ge sig ut och leta efter oss. Mamma ville ge mig mat men jag svarade: ”Nej - nu vill jag bara sova. Jag berättar i morgon”. Med en pepparkaka och ett glas vatten i magen somnade jag och sov till klockan elva nästa dag. Jag vaknade av att mamma och pappa satt och såg på mig.

Någon mård blev det inte, men glad var jag att vi kom hem med livet i behåll. Otroligt nog kan en människa klara sig utan mat och vatten i tre dygn. Det var tur för oss att det fanns lite snö, annars hade äventyret kunnat sluta riktigt illa.

Erik Lööf/Ulla Eriksson